

זוהר חלק ב' פרשת כי תשא דף קצב ע"ב

בשתי פעולות של אהרן נעשה העגל

עתה יש לשאול, וכי לא כתוב, ואשליכהו באש ולא יותר, ואז ויצא העגל הזה, וכאן אומר הכתוב **"וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסֵּכָה"**, אלא חס ושלום שאהרן עשה, והכתוב מוכיח שכתוב: **"אֵת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ"**, אבל ממה שכתוב: **"וַיִּקַּח מִיָּדָם"**, וכתוב: **"וַיַּצֵּר אֹתוֹ בַּחֲרֹט"**, בכח שתי אלה נעשה הכל, וכמו ביכולת לומר שהוא עשה אותו, שאם שתי אלה לא היו, לא היה נעשה, ולא היה יוצא מכח לפועל, אבל מי גרם שנעשה, אותן שתי פעולות רעות, וכאשר הוא לקח מידם, היו הם עושים כשפיהם והיו מלחשים בפיהם, והמשיכו רוח למטה מן צד הטומאה.

בעגל ב' רוחות, א' של שור וא' של חמור

והמשיכו שני רוחות ביחד, אחד מן זכר ואחד מן נקבה, הזכר נתלבש בדמות שור, והנקבה בדמות חמור, שניהם היו נכללים ביחד, ולמה שני אלה, שור הרי נתבאר, אבל חמור למה, אלא לפי שאלה המכשפים של מצרים, כתוב בהם: **"אֲשֶׁר בָּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם"** (יחזקאל כג, כ).

הרהור עבודה זרה הוא גם כן חטא

ועל כן כל אותן ישראל שמתו בחטא זה, היו מתחברים עמהם בלבבם, ולפי שהיו שני דמותים, כתיב: **"אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל"**, ולא כתוב זה אלא **"אֱלֹהֵי"**, שנים היו ביחד, **"אֲשֶׁר הָעֵלֹוֹךְ מֵאֲרָץ מִצְרַיִם"**, **"הָעֵלֹוֹךְ"** ולא העלך.

אלה אלהיך אמרו הערב רב

ויאמר אלה אלהיך לא כתיב, אלא **"וַיֹּאמְרוּ"**, שאהרן לא אמר כלום.

על ידי האש נתחזק כח הסטרא אחרא

"וַיִּרְא אֶהָרֶן וַיְבִן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו וַיִּקְרָא אֶהָרֶן וגו'", אוי חסיד קדוש, כמה היה רצונך לטוב, ולא ידעת להשמר, כיון שהשליך הזהב באש, נתגבר הכח של צד הטומאה שם באש, ויצא דמות של שור, כמו שנתבאר בשתי המשכות של צד הטומאה.

זוהר חלק ב' פרשת כי תשא דף קצג ע"א

אם לא היה בונה אהרן מזבח היה העולם נחרב

מיד **"וַיִּרְא אֶהָרֶן"**, מהו וירא אהרן, ראה שצד הטומאה נתגבר, מיד **"וַיְבִן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו"**, שלולא שהקדים ובנה מזבח, זה היה נחרב העולם.

גזלן בראותו צורת המלך חוזר לאחוריו

משל לגזלן שהיה יוצא לקפח ולהרוג אנשים, ראה שר צבא המלך שגזלן ההוא יוצא בכח חזק, מה עשה שר צבא ההוא, פעל אצל המלך שיצא לדרך, והמשיך השר את המלך באותו הדרך, כאשר הלך גזלן ההוא באותו הדרך, ראה צורת המלך שעומד לפניו, כיון שראה את המלך שהיה מהלך לפניו בדרך, מיד נרתע וחזר לאחור.

על ידי המזבח נחלש הסטרא אחרא

כך וירא אהרן, שצד הטומאה נתגבר, אחז ברפואה והגביר צד הקדושה וישם אותו לפניו[מג], כיון שראה צד הרע צורת המלך עומדת לפניו, מיד חזר לאחור ונחלש תוקפו וכחו, שהרי מזבח זה נתגבר ונחלש צד הטומאה.

אהרן אמר חג לה' ולא חג לעגל

בא וראה מה כתוב: **"וַיִּקְרָא אֶהָרֹן וַיֹּאמֶר חַג לַיהוָה מִחֶרֶד"**, חג לה' ולא לעגל, ולצד הקדושה עשה, ולצד הקדושה קרא ואמר, וזו הרפואה שהקדים, שלולא שעשה כך, לא היה העולם מתקיים בקיומו.

שני בניו של אהרן מתו

ועם כל זה לא נשכך הרוגו מאהרן, אף על פי שלא התכוון לרע, אמר לו הקדוש ברוך הוא, אהרן, שני מכשפים האלו משכו אותך למה שבקשו, חייך שני בניך יפלו, ובשביל חטא זה ימותו, זה שכתוב: **"וּבְאֶהָרֹן הַתְּאֵנָף ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ"**, מהו **"לְהַשְׁמִידוֹ"**, אלו בניו, ככתוב: **"וְאֲשַׁמֵּד פְּרִיֹ מִמֶּעַל"** (עמוס ב, ט), שפרי האדם בניו הם.

בני אהרן הקריבו אש זרה שהוא לסטרא אחרא

בא וראה, אהרן הקים מזבח ההוא לפניו, והעגל חזר לאחור, בניו הקימו צד הטומאה מלפנים, וצד הקדושה חזר לאחור, שכתוב: **"וַיִּקְרִיבוּ לְפָנָי ה' אֵשׁ זָרָה"**, לפני ה' שמו, ונתפסו בחטא הזה.

משה לא נתן את המזבח כיון שנבנה לצד הקדושה

ועוד חשב אהרן שבתוך כך יבוא משה, ועל כן מזבח ההוא לא הרסו משה, שאילו היה כמו שחושבים אנשים, דבר הראשון שהיה צריך משה לעשות הוא, לנתן אותו המזבח, כמו שניבא עדו על המזבח של בית אל שינתן, ונבואתו על מזבח ההוא של העגל היתה, אבל כאן ענין אחר היה, כמו שנתבאר, וכתוב: **"וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ וַיִּטְהֹר"**, ולא כתוב וינתן את המזבח.

הכרזה לדין

בא וראה, **"וַיִּקְרָא אֶהָרֹן וַיֹּאמֶר"**, היה מכריז בקול ואומר, כתוב כאן **"וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר"**, וכתוב ביונה: **"וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר"** (יונה ג, ד), מה שם היה מכריז לדין, אף כאן הכריז לדין, **"חַג לַיהוָה מִחֶרֶד"**, ניבא נבואה ברוח של אותו המזבח, שעתידי הדין לשרות עליהם, חג לה' לעשות בכם דין[מז].

זיו הזוהר **מג.** כי המזבח הזה היה מכוון להשכינה הקדושה. **מד.** וזה החג משמעותו היא שבר מלשון חגא.

בשלשה דברים לקו ישראל

ושלשה דינים היו, אחד "וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם", ואחד של בני לוי, ואחד שהשקה משה לבני ישראל, וזהו "חַג לַה' מִקְרָה", "חַג", דין של בני לוי, "לַה'", דין של "וַיִּגַּף ה'", "מִקְרָה", דין שהשקה אותם משה, ולנו בלילה ההוא ולמחרת נמצאו נפוחים ומתים, שאותן המים היו מכשכשים במעיהם כל הלילה, ובבקר נמצאו מתים.

אהרן לטוב נתכוון

ובא וראה שמזבח ההוא של קדושה היה, שכתוב: "וַיֵּרָא אֶת הָעֵגֶל וּמַחֲלַת", ואילו מזבח לא כתוב, שהרי אהרן בודאי היה יודע שכתוב: "זָבַח לְאֱלֹהִים יַחְרָם בְּלִמְתִּי לַה' לְבַדּוֹ", ובודאי ניצל אהרן על ידי עצה הטובה שעשה לנפשו, והכל ברצון שלם וטוב שלא נתכוון לרע.

זוהר חלק ב' פרשת פקודי דף רלו ע"ב

למה דוקא צורת עגל

"סָרוּ מֵהָרַם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתֶם עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסֹּכָה וּגוֹ", אמר רבי אלעזר, בא וראה, כשעשו ישראל מעשה ההוא, וגרמו לחטא ההוא, מפני מה עגל ולא עבודה זרה אחרת, ואם תאמר שהם בררו להם עגל, לא כן, שהרי הם אמרו: "קִוִּים עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ", ואהרן רצונו היה לעכבם.

העגל יצא מפסולת הזהב

אלא ודאי שהמעשה נעשה כן מעצמו כראוי לו, שהרי מן צד בחינת הזהב יוצא פסולת, כאשר נזדקק הזהב^[מיה], ומשם מתפשטים כל הכחות של צד השמאל, שהם כמו היתוך פסולת היוצא מן הזהב, ומתפרשים לכמה צדדים.

כשהשמש בתוקפו יש כח השולט מהחיצונים ודמותו כעגל

וכל אותן מהם שיש להם מראה אודם גוון הזהב, עומדים בהרים כאשר השמש בתוקפו, לפי שתוקף השמש מגלה הזהב, ומולידו בארץ, וזה הממונה בתוקף ההוא של השמש, דמות תבניתו כעגל, ונקרא "קֶטֶב יְשׁוּד צְהָרִים" (תהלים צא, 1).

הרוח הטומאה היא נקבה והס"מ משפיע בה

ורוח הטומאה הזה הוא נחש רעה, ויש מי שרוכב עליו, והם זכר ונקבה, ונקראים אלה, שהם מזומנים תמיד בעולם בכל אותן הצדדים שלהם, ועל כן אמרו "אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל".

זיו הזוהר
מה. גם זה משל שמן פסולת דקדושה נברא צד הטומאה על דרך שנזכר לעיל המשל של שמרי

רוח הטומאה התגבר על ישראל בחטא ההיא

ורוח הטומאה שנמצא תמיד במדבר, מצא מקום בזמן ההוא להתגבר בו, ומה שהיו ישראל נטהרים מן הזוהם הראשון ההוא שהכניס בעולם וגרם מיתה לכל, כאשר עמדו אצל הר סיני, גרם להם עתה כמקדם, לטמא אותם ולהתגבר עליהם, וגרם להם מיתה ולכל העולם ולדורותם אחריהם, זה שכתוב: **"אֲנִי אֶמְרָתִי אֶלֶּהִים אֲתֵם וְגו'** **אֶכֶן כְּאָדָם תִּמּוּתוּן וְגו'"** (תהלים פב, ז).

אהרן נטהר בשבעת ימי המילואים והביא עגל לחטאת

ולפיכך היה אהרן מחזיר אחר כך להטהר, בסוד האמונה העליונה, באותן שבעה ימים הקדושים^[מ], ואחר כך להטהר בעגל.

אהרן היה צריך להיטהר

ובא וראה, בכל היה צריך אהרן להטהר, שאילו הוא לא עשה הפעולה, לא היה יוצא העגל, מפני מה, לפי שאהרן הוא בחינת הימין, והוא תוקף השמש^[מ], והזהב הוא מן השמש, לכך רוח הטומאה ירד ונקשר שם, ונטמאו ישראל, ונטמא אהרן, עד שנטהרו.

על ידי אהרן שהוא נכלל גם בשמאל יצא העגל לכן נטמא אהרן

מפני מה נטמא הוא, לפי שיצא העגל שהוא מצד בחינת השמאל שהוא שור, ומימינו עגל הוא בבחינת השמאל, כמו שנתבאר, שכתוב: **"וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעַתָּן"** (יחזקאל א, ט), ואהרן שהוא בבחינת הימין נכלל בו השמאל, ויצא על ידו העגל, ועל כן ניתנה לו עגל להטהר כמו שהוא גרם.

ישראל נטהרו על ידי הבאת שער להכניע היצר הרע

ולפיכך כאשר רוח טמא הזה נתגבר ושולט כמקדם על העולם, שהרי בזמן שחטאו ישראל המשיכו עליהם יצר הרע ההוא כמקדם, כאשר בקשו להטהר הוצרכו להקריב שער, לפי ששעיר הוא חלקו של יצר הרע ההוא, ורוח הטומאה ההוא כמו שאמרנו.

לעתיד לבוא יבטל ה' את רוח הטומאה

בא וראה כתוב **"וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֵיךְ יַעֲשֶׂב"** (תהלים קו, כ), **"כְּבוֹדָם"**, זו השכינה שהלכה לפניהם, החליפו אותה במקום טמא, אל אחר, ולפיכך לא יכלא זוהם הזה מן העולם, עד הזמן ההוא שיעביר אותו הקדוש ברוך הוא מן העולם, ככתוב: **"וַיֵּאָתַר רֹחַ הַטְּמָאָה אֶעֱבִיר מִן הָאָרֶץ"** (זכריה יג, ב).

הכתוב מעלה כאילו אהרן עשה העגל כי רק בכוחו נעשה

כתוב: **"וַיַּעֲשֶׂה עֶגֶל מִסְכָּה"**, וכתוב: **"וַיֵּאֱשְׁלַכְהוּ בְּאֵשׁ וַיֵּצֵא הָעֶגֶל הַזֶּה"**, משמע שהוא לא עשאו, אם כן מהו **"וַיַּעֲשֶׂהוּ"**, אלא ודאי כמו שביארנו, שלולא אהרן, לא נתגבר רוח הטומאה להתכלל בהזהב, אבל כל מיני הכנה שנצרך לו מצא, לתת לו מקום שיוכל לשלוט.

זו הזוהר

היין. מו. היינו שבעת ימי המילואים. מז. ככתוב: השמש, והשם אל מורה על חסד בחינת **"הַשְּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֱלֹ"** (תהלים יט, ב) בזריחת הימין.

הכל היה מוכן ומזומן לרוח הטומאה

מצא מדבר שהוא מקום חרוב מהכל, כמו שכתוב "נָחַשׁ שָׂרָף וְעִקָּרְב וּגו'" (דברים ח, טו), שמשם היא הממשלה שלו, מצא זהב הרבה כראוי לזה, מצא לאהרן שיתחזק בבחינת הימין, ולהתכלל בו, אז נשתלם מקומו כראוי לו, ויצא ונשלם המעשה.

רוח הטומאה נתלבש בעגל

ומניין שרוח טומאה היה, שכתוב "אָנָּא חָטָא הָעָם הַזֶּה חָטָא גְדֹלָה", זה רוח הטומאה, נחש הקדמוני, כמו שנתבאר בכמה מקומות.

על ידי הקרבת העגל הכניע אהרן העגל דקליפה

ובזמן שרצה אהרן להטהר, הקריב עגל שהוא מצד ההוא לעשות בו דין, בתחלה עשה לו לשלוט, ועתה לעשות בו דין להכניע אותו, שהרי כאשר נעשה דין באותו הצד, נכנעים כל אותן השולטים מצדו.

השה שמצרים עובדים גם מכניעים על ידי צלייתו

בא וראה, במצרים בענין הצד ההוא שלהם כתוב: "אֵל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּגו'" **כי אם צלי אש** (שמות יב, ט), לבעבור שיעלה ריחו ויהיה נודף, "רֵאשׁוּ עַל פְּרַעֲוִי" לשברו ולהכניעו, ואז כל אותן הבאים מצדו לא ישלטו.

גם שריפת פרה אדומה להכניעם

כדמיון זה פרה אדומה תמימה, כדי להכניע כל אותן צדדי הטומאה שלא ישלטו.

זוהר חלק א' פרשת נח דף סז ע"ב

משה לא הסכים שיכרתו ישראל אפילו שיעשה לגוי גדול

"וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי וּגו' וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל", אמר רבי יצחק בא וראה מה בין משה לשאר בני העולם, בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה "וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי וּגו' וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל", מיד אמר משה וכי אניח טובת ישראל בעבורי, עתה יאמרו כל בני העולם שאני הרגתי את ישראל, כמו שעשה נח, שכיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא שיציל אותו בתיבה, לא בקש רחמים על העולם ונאבדו, ולפיכך נקראים מי המבול על שמו, ככתוב: "כִּי מִי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֵבֶר מִי נֹחַ" (ישעיהו נד, ט), ועתה יאמרו בני העולם שאני הרגתי אותם, בשביל שאמר לי "וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל", מוטב לי שאמות ולא יכרתו ישראל, מיד "וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו", בקש רחמים עליהם והיה מעורר רחמים על העולם.

משה הקטין את חובתם כלפי ה'

"וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו" וגו', אמר רבי יצחק בהתחלת בקשתו רחמים עליהם מה אמר, "לְמָה ה' יַחַרָה אַפָּי בְּעַמִּי", וכי איך יכול משה לומר למה, והרי עבדו עבודה זרה, ככתוב: "עֲשׂוּ לָהֶם עֲגֹל מִסִּכָּה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וּגו' וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל", ומשה אמר למה, אלא כך למדנו, מי שמרצה לאחר אינו צריך לעשות חטאו גדול, אלא יקטין אותו

בפניו, ואחר כך יגדילו לפני החוטא, שכתוב: **"אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה"**, ולא הניח לו להקדוש ברוך הוא עד שמסר עצמו למיתה, שכתוב: **"וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתֶם וְאִם אֵין מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ"**, והקדוש ברוך הוא מחל להם, שכתוב: **"וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה וְגו'**".

זוהר חלק ג' פרשת ויקרא דף יד ע"ב

ה' רוצה שהצדיק יבקש רחמים על רשעי ישראל

למדנו שאמר רבי יוסי, בזמן שבני העולם נמצאים חייבים לפני הקדוש ברוך הוא, צדיק ההוא שנמצא אז בעולם, הקדוש ברוך הוא מדבר עמו, בשביל שיבקש רחמים על העולם, ויתפייס עמהם, מה עושה הקדוש ברוך הוא, מדבר עמו אודות רשעי העולם, ואומר לו שייטיב לו בלבדו, וכרית לכולם, מה דרכו של הצדיק ההוא, מניח את שלו ומבקש רחמים על כל העולם, בשביל שיתפייס הקדוש ברוך הוא עמהם.

משה מסר עצמו למיתה כמה פעמים בשביל ישראל

מניין, ממשה, שאמר לו הקדוש ברוך הוא חטאו ישראל, **"עֲשׂוּ לָהֶם עֲגֹל מִסְכָּה וְגו'"**, ועוד אמר לו **"הֲרָף מִמְּנֵי וְאַשְׁמִידֶם וְגו' וְאַעֲשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גְדוֹל"** (דברים ט, יד), באותה שעה אמר משה, אם בעבור כבודי ישמדו ישראל מן העולם, מוטב לי המות, ולא יאמרו שעזבתי טובת כל העולם לבעבור כבודי, מיד: **"וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פָּנָיו ה' אֱלֹהָיו"**, ומסר עצמו למיתה בכמה מקומות בשביל ישראל, שכתוב: **"וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתֶם וְאִם אֵין מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָךְ וְגו'"**, ולמדנו שלא אז משה משם, עד שמחל הקדוש ברוך הוא לישראל, זהו שכתוב: **"וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה וְגו'"**, וכתוב: **"וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְדַבְּרְךָ"**.